

INHOUD

Inhoud	
Inleiding	
Soefisme	
Liefde	
De scholing van derwisjen	
Geloof	
Zelfkennis	
De Heilige Koran	
Dromen	
Onderwerping	
Geduld	
Verleiding	
Edelmoedigheid	

INLEIDING

Ik heb Sjeik Muzaffer (Gods Zegen zij met hem) ontmoet in april 1980. Wij hadden hem uitgenodigd om gedurende zijn verblijf in Californië samen met zijn derwisjen op het instituut voor psychologen, waarvan ik de stichter ben, te gast te zijn. Twee van mijn medewerkers hadden alle nodige voorbereidingen getroffen, zodat ik geen contact had met de derwisjen voordat zij arriveerden.

Ik zat in mijn kantoor te telefoneren toen er een imposante en zwaargebouwde man voorbijliep. Hij keek mij even aan, maar liep verder zonder zijn pas te in te houden. Op het moment dat hij naar mij keek, leek de tijd stil te staan. Ik had het gevoel alsof hij ogenblikkelijk alles over mij wist, alsof hij alle feiten uit mijn leven van mijn gezicht had kunnen lezen en geanalyseerd had, zoals een snelle computer in een fractie van een seconde gegevens heeft verwerkt.

Ik had het gevoel dat hij precies wist waarom ik op dit ogenblik in mijn kantoor was, waarom ik telefoneerde en zelfs wat het resultaat van het telefoontje zou zijn.

Een stem in mij zei: "Ik hoop maar dat dit de Sjeik is, want als het een van zijn derwisjen is, vrees ik dat ik tegen een ontmoeting met de Sjeik niet ben opgewassen!"

Even later liep ik het kantoor uit om namens de school de Sjeik en zijn derwisjen welkom te heten. Zoals ik verwacht had, was Sjeik Muzaffer Efendi de man die ik het eerst had gezien. In zijn aanwezigheid voelde ik enerzijds een mengeling van kracht en wijsheid en anderzijds een grote liefde en mededogen. De kracht die hij uitstraalde, zou ondraaglijk zijn als hij niet tegelijkertijd zoveel liefde uitstraalde.

Hij had het krachtige postuur van een Turkse worstelaar. Hij had enorm grote handen, de grootste die ik ooit heb gezien. Zijn stem was een diepe rollende bas, het was de rijkste en diepste stem die ik buiten de opera ooit gehoord heb. Zijn gezicht was buitengewoon beweeglijk, het ene moment leek hij streng en ernstig, het volgende moment precies een verteller van komische verhalen. Zijn ogen waren helder en doordringend als die van een valk, maar soms twinkelden zij liefdevol van plezier.

Die avond nodigde Efendi mij uit voor het diner. Na afloop vertelde hij twee soefi verhalen. Terwijl ik naar hem luisterde, realiseerde ik mij dat de boeken die ik over het soefisme gelezen had in de verste verte niet de kracht overbrachten van zijn wijze van onderricht. Het lezen van soefi verhalen zonder verband en uit hun context gelicht viel in het niets bij het luisteren naar een soefimeester in levenden lijve. Door het eerste verhaal leek het alsof ik openging en tijdens het tweede verhaal drong de moraal werkelijk tot mij door.

Toen Efendi uitgesproken was, merkte ik opeens dat de kamer vol mensen was, derwisjen en mijn eigen studenten. Terwijl hij vertelde, had ik het gevoel dat hij alleen voor mij vertelde en had ik geen besef gehad van de aanwezigheid van andere mensen.

Het eerste verhaal ging als volgt.

Er was eens een man die wat geld aan een oude vriend leende. Een paar maanden later had hij het geld nodig en hij ging naar de naburige stad, naar het huis waar zijn vriend woonde en vroeg het geleende geld terug. De vrouw van zijn vriend zei dat haar man bij iemand aan de andere kant van de stad op bezoek was. Ze vertelde hem hoe hij moest lopen en hij ging op weg.

Onderweg kwam hij een begrafenisstoet tegen. Omdat hij geen haast had, besloot hij de stoet te volgen en voor de ziel van de overledene te bidden.

De begraafplaats van de stad was heel oud en er werden enkele oude graven geruimd om plaats te maken voor nieuwe graven. Terwijl de man bij het nieuw gegraven graf stond, viel zijn oog op een

net opgegraven schedel. Tussen de twee voortanden van de schedel zat één enkele linze. Zonder na te denken pakte de man de linze en stak hem in zijn mond. Op dat moment kwam er een schijnbaar leeftijdloze man met een witte baard op hem af, die hem vroeg: "Weet u waarom u hier vandaag bent?"

"Natuurlijk weet ik dat, ik doe de stad aan om mijn vriend te ontmoeten."

"Nee, u bent hier om die linze op te eten. Ziet u, die linze was voor u bedoeld en niet voor de man die enige tijd terug is doodgegaan; daarom kon hij hem niet doorslikken. De linze was voor u bedoeld en moest u toekomen." Efendi gaf commentaar: "Dit geldt voor alles. God zorgt voor jouw voedsel. Alles wat je toekomt, zul je ontvangen."

Toen vertelde hij een tweede verhaal.

In Istanboel woonde een rijke man die besloot om alle rijst die dat jaar geogst zou worden op te kopen. Toen de boeren geogst hadden, stuurde hij zijn dienaren naar de poorten van de stad. Daar kochten zij de rijst van de boeren en brachten die naar de pakhuizen die hun meester gehuurd had. Geen korrel rijst bereikte de markt. De rijke man berekende dat hij door zijn monopoliepositie een fortuin kon verdienen.

Nadat alle rijst was opgeslagen, leidde zijn voorman hem door de pakhuizen. De rijst was opgeslagen naar soort en kwaliteit. In een hoek van het laatste pakhuis lag de beste rijst. Het was de beste rijstsoort die in de beste grond geplant was en die de optimale hoeveelheid zon en water had gekregen. Toen de man deze rijst, waarvan de korrels tweemaal zo groot waren als van normale rijst, zag, besloot hij er wat van mee naar huis te nemen en voor het avondeten te gebruiken.

Bij het avondeten werd hem een bord van deze rijke en prachtige rijst voorgezet, gekookt met boter en specerijen. Hij nam een flinke hap, maar de rijst bleef steken in zijn keel. Hij kon de rijst niet doorslikken, maar ook niet uitspugen.

Wat hij ook deed, de rijst bleef in zijn keel steken. Ten slotte werd de huisdokter gehaald. De dokter porde en prikte, maar ook hij was niet in staat de rijst te verwijderen. Ten slotte zei de dokter: "Ik ben bang dat ik een luchtpijpsnede zal moeten maken. Het is een eenvoudige operatie: wij maken een snee in uw keel en verwijderen de rijst rechtstreeks."

De man was ontzet bij het idee dat zijn keel zou worden opengesneden en dus consulteerde hij een keel-, neus- en oorarts. Helaas raadde de specialist hem dezelfde operatie aan.

Toen herinnerde de man zich de soefisjeik die jarenlang spiritueel raadsman van het gezin was geweest en die de reputatie had over geneeskrachtige gaven te beschikken. Hij zocht de Sjeik op. Deze zei tegen hem: "Ja, ik weet hoe ik u kan helpen, maar u zult precies moeten doen wat ik zeg. Stap morgen op een vliegtuig naar San Francisco. Neem daar een taxi naar het St. Francis Hotel. Ga naar kamer 301, draai naar links en u zult van uw kwaal verlost zijn." Vanwege de reputatie van de Sjeik en ook omdat hij bereid was alles te doen om te voorkomen dat zijn keel zou worden opengesneden nam de man een vliegtuig naar San Francisco.

Hij voelde zich afschuwelijk met de rijst in zijn keel. Ademhalen viel hem zwaar en hij kon slechts met moeite af en toe een klein beetje water drinken.

Eenmaal in San Francisco ging de man naar het St. Francis Hotel. Hij liep naar kamer 301. Tot zover ging alles goed. Het hotel en de kamer die de Sjeik genoemd had, bestonden in elk geval.

Hij klopte op de deur. De deur gaf een stukje mee omdat hij niet goed gesloten was. Langzaam duwde hij de deur verder open en gluurde naar binnen. Links van hem lag in een bed een man te slapen, die zachtjes snurkte. Plotseling moest de rijke man niesen en door het niesen raakte de rijst uit zijn keel los en kwam terecht in de mond van de slapende man. Deze slikte de rijst automatisch in toen werd hij wakker.

De wakker geworden man riep in het Turks: "Wat gebeurt er? Wie bent u?" Verbaast dat hij hier in San Francisco een landgenoot trof, vertelde de rijke man hem het hele verhaal. Beiden waren stomverbaasd door wat er gebeurd was. Het bleek dat de man geboren was in Istanboel en zelfs in dezelfde buurt woonde als de rijke man.

Toen hij weer thuis was, ging de rijke man onmiddellijk naar de Sjeik. De Sjeik legde uit dat de rijst die hij gegeten had niet voor hem bedoeld was. De rijst was bedoeld voor de man die hem had ingeslikt. Omdat de rijst niet voor de rijke man bedoeld was, kon hij hem ook niet doorslikken. De enige oplossing was de rijst naar de man te brengen voor wie hij bedoeld was.

De Sjeik zei met grote nadruk: "Denk eraan dat wat voor jou bedoeld is, je onvermijdelijk toe zal komen. En wat voor anderen bedoeld is, zal hen voorzeker toekomen." De man ging naar huis en dacht lang en diep na over zijn ervaring en over wat de Sjeik gezegd had. De volgende morgen maakte hij zijn pakhuizen open en verdeelde alle rijst onder de armen van Istanboel.

Efendi voegde hieraan toe: "Het is waar. Alles wat voor jou bestemd is en dan gaat het over materiële en spirituele weldaden zal je zeker toekomen. Al moet het helemaal uit Istanboel naar San Francisco komen of langs een nog grotere omweg, het zal je toekomen."

Toen ik die avond naar huis ging, dacht ik na over de verhalen en over wat Sjeik Muzaffer had gezegd. Ik dacht na over hoe enorm ik altijd mijn best deed en hoe dikwijls ik bang was om te falen. Ik besepte dat ik waarschijnlijk net zo hard zou werken en veel gelukkiger en efficiënter zou zijn, als ik erop zou vertrouwen dat wat voor mij bedoeld was, mij stellig zou toekomen.

De volgende dag, toen ik Efendi zag, vertelde ik hem hoe krachtig de verhalen van de vorige avond mij hadden aangegrepen. Ik zei dat als ik mij deze verhalen kon blijven herinneren, mijn leven er heel anders uit zou zien. Hij keek mij diep en doordringend aan en zei: "U zult ze nooit vergeten!"

Wat hij zei, was waar. Hoewel ik mij veel van zijn verhalen herinner, zijn deze twee mij het beste bijgebleven. Ieder detail ervan lijkt in mijn geest te zijn gegrift.

Wat ik zei, was ook waar. Sinds die tijd heb ik een ander soort vertrouwen gekregen en is er een kalme over mij gekomen zoals ik nog nooit heb gekend. Ik heb in elk geval geproefd dat God beter en overvloediger voor ieder van ons zorgt dan wij doorgaans denken.

Bijna de helft van de gesprekken en verhalen van Efendi in dit boek is afkomstig van de twee bezoeken die hij bracht aan Californië. Het grootste deel van zijn publiek bestond bij die gelegenheden uit psychologiestudenten die geïnteresseerd waren in spiritualiteit. In sommige gevallen, bijvoorbeeld in het hoofdstuk over dromen, gaat Efendi veel dieper in op details dan ik ooit ergens gelezen of gehoord heb.

De andere helft van deze verzameling is afkomstig van gesprekken die ik en anderen hebben opgenomen gedurende de vele bezoeken die Efendi aan New York heeft gebracht. Ik had het geluk van 1981 tot aan zijn dood in 1985 twee maal per jaar, in het voorjaar en in het najaar, naar Efendi te kunnen luisteren. Zijn gehoor bestond tijdens deze gesprekken voornamelijk uit Amerikaanse derwisjen, die het soefisme en de Islam bestudeerden.

De lessen en verhalen in dit boek zijn uniek. Het zijn presentaties van soefigedachten voor een Amerikaans publiek door een volledig gerijpte soefimeester. Dit is geen schoolse verhandeling over het soefisme en ook geen verzameling verhalen en geschriften behorend tot een oude religieuze en culturele traditie uit het Midden-Oosten, waarin slechts weinig westerse lezers enig inzicht hebben. Deze lessen komen voort uit de levende soefi traditie, aangepast aan en gericht op de moderne westerling.

Sjeik Muzaffer Ozak was hoofd van de Halveti-Jerrahi Orde, een driehonderd jaar oude tak van een van de grote soefi-ordes. In Turkije werd hij beschouwd als een van de weinige in leven zijnde Sjeiks of soefileermeesters. Efendi was bij uitstek geschikt om de rijkdommen van de soefi traditie in

hun volle betekenis in het Westen bekendheid te geven. Hij begreep de westerling als bijna geen enkele soefimeester voor hem. Zijn religieuze boekwinkel in Istanboel trok honderden westerse zoekers naar Turkije. Efendi heeft West Europa en de Verenigde Staten meer dan twintig keer bezocht; deze bezoeken duurden dikwijls één tot twee maanden. Tijdens deze reizen heeft hij honderden Amerikanen en Europeanen ingewijd in de Halveti-Jerrahi Orde. Hij legde hun dromen uit en beantwoordde al hun vragen over onderwerpen, uiteenlopend van theologie en mystiek tot huwelijk en geld verdienen.

Sinds het moment dat ik Efendi voor het eerst ontmoette, heeft zijn onderricht mijn eigen leven diepgaand beïnvloed. Omdat het zijn wens was deze verhalen voor een zo groot mogelijk publiek bereikbaar te maken, heb ik deze verhalen bewerkt en bijeengebracht. Ik hoop dat uw leven er net zo door geraakt zal worden als het mijne. Mijn grote dankbaarheid gaat uit naar Sjeik Tosun Bayrak, die door Efendi was aangewezen als mijn gids op het pad der Waarheid. Hij heeft mij aangemoedigd en geïnspireerd tot het bijeenbrengen en uitgeven van dit boek. Dit alles is mogelijk geworden dankzij zijn gevoelige en verfijnde vertalingen van Efendi's toespraken.

Sjeik Tosun en ik hadden het voorrecht en het geluk het uiteindelijke manuscript te kunnen bewerken in de heilige stad Medina, de woonplaats en laatste rustplaats van de Profeet Mohammed (Gods Vrede en Zegen zij met hem). Het leven van de Profeet heeft sinds het allereerste begin van het soefisme tot op de dag van vandaag alle derwisjen talloze voorbeelden van onschatbare lessen geschonken en hij staat model voor de hoogten die de mens kan bereiken. De stad Medina is doortrokken van de aanwezigheid van de Profeet. Ik bid dat zijn licht door deze geschriften mag schijnen en de harten van allen die dit boek lezen, mag aanraken.

In de Turkse en Arabische taalkundige tradities worden de namen van heiligen, profeten en andere bijzondere mensen altijd gevolgd door een frase van eerbetoen. Het wordt als onbeleefd beschouwd te spreken over Jezus of Mozes alsof het over je buurman gaat. Omdat deze formele frasen voor westerlingen vreemd en omslachtig lijken, heb ik ze alleen opgenomen bij de eerste keer dat een naam in een bepaald hoofdstuk of verhaal voorkomt. In de tekst staat dan: 'Mohammed (Gods Vrede en Zegen zij met hem).'

Andere grote Boodschappers van God zijn Abraham, Mozes en Jezus, wiens namen worden gevolgd door: 'Gods Vrede zij met hem'.

De namen van de familieleden en de Metgezellen van de Profeet Mohammed worden gevolgd door: 'Moge God hem (of haar) welgevallig zijn'.

De namen van grote soefi heiligen worden gevolgd door: 'Moge Zijn (of Haar) ziel geheiligd zijn'.

De namen van overleden soefi leraren worden gevolgd door: 'Gods genade zij met hem (of haar)'. De uitgever wil zijn grote erkentelijkheid uitspreken aan Nuriya Janss, wiens notities van de toespraken van Efendi en de omzetting van de her en der verspreide aantekeningen tot een enkel manuscript, de publicatie van dit boek mogelijk hebben gemaakt. Daarnaast gaat mijn erkentelijkheid uit naar Nuran Reis, wiens hulp bij de voorbereiding van het manuscript van onschatbare waarde is geweest en naar Moessa Keller en al de andere derwisjen en studenten die het manuscript hebben gelezen en van commentaar hebben voorzien. Ten slotte wil ik mijn uitgever, Kabir Helminski, bedanken. Zijn steun is van het begin af van onschatbare waarde geweest. Iedere fout of onnauwkeurigheid in dit boek is te wijten aan de onwetendheid en achteloosheid van de bewerker.

Sjeik Ragip Frager, van de Halveti-Jerrahi Orde Medina, Rajab 18, 1407 A.H. 18 maart 1987

SOEFISME

De mystiek van het soefisme verschilt niet van de mystiek van andere religies. De mystiek is afkomstig van Adam (Gods Vrede zij met hem) en heeft door de eeuwen heen verschillende vormen aangenomen, zoals de mystiek van Jezus (Gods Vrede zij met hem), van monniken, van kluisenaars en van Mohammed (Gods Vrede en Zegen zij met hem). Een rivier stroomt door veel landen en elk land beweert dat de rivier van hem is. Maar er is maar één rivier. De waarheid verandert niet. Mensen veranderen.

Mensen proberen de waarheid te bezitten en haar voor zichzelf te houden, buiten bereik van anderen. Maar je kunt de waarheid niet bezitten.

Het pad van de soefi's heeft als doel alle tussenpersonen tussen individu en God uit te schakelen. Het doel is te leren handelen als verlengstuk van God en voor Hem geen belemmering te zijn.

Derwisj zijn houdt in dat je anderen helpt en dient; het betekent niet dat je alleen maar stilzit en bidt. Als je een echte derwisj bent, richt je je op wie gevallen is, droog je de tranen van wie lijdt en liekook je wie geen vriend of ouders heeft.

Verskillende mensen hebben verschillende capaciteiten. Sommigen kunnen helpen met hun handen, anderen met hun spreekvaardigheid, weer anderen met hun gebeden of met hun rijkdom.

Je kunt het doel alleen bereiken, maar dat is een zware klus. Onze persoonlijke doelen leiden ons allemaal naar dezelfde bestemming. Er is maar een waarheid. Waarom zouden wij de ervaring van religies van vele duizenden jaren negeren? In het zoeken, de mislukkingen en ondervinding van al die jaren is heel veel wijsheid te vinden.

Je maakt een grote fout als je slechts half religieus bent. Daarmee loop je het ware geloof mis, je maakt een heel grote fout. Iemand die maar half dokter is, is een uiterst gevaarlijk persoon. Wie maar half leider is, is een tiran. Velen worstelen met de wirwar van religies en religieuze verschillen. Zij zijn als honden die vechten om een been, zij volgen hun zelfzuchtige verlangens. De uitweg is je herinneren dat er maar één Schepper is die voor ons allemaal zorgt. Hoe meer wij ons de Ene herinneren, hoe minder wij hoeven te vechten.

Een soefisjeik is als een dokter en een leerling als iemand die neerslachtig is. De leerling gaat naar de dokter om genezen te worden. Een echte Sjeik zal een bepaald dieet en bepaalde medicijnen voorschrijven om de persoon van zijn kwalen te genezen. Als leerlingen de voorschriften van hun Sjeik opvolgen, zullen zij genezen. Als zij dat niet doen, dan kunnen zij ten onder gaan. Patiënten die de voorschriften van hun dokter misbruiken, flirten met ziekte.

Op een hoger niveau is de relatie tussen een Sjeik en zijn studenten als die tussen een tros druiven en de tak. De Sjeik bindt de druiven aan de boom, verbindt ze met de boom en daardoor met de bron van het sap.

Het is van uitermate groot belang deze verbinding te begrijpen. Zij is als de verbinding tussen een lamp en elektriciteit. De kracht is altijd dezelfde. Sommige Sjeiks hebben 20 Volt, anderen 100 Volt, maar het is allemaal dezelfde elektriciteit.

De ogen zijn de spiegel van de ziel. Door naar zijn studenten te kijken verbindt de Sjeik hen met de kracht. Van de blik van een Sjeik kan veel kracht uitgaan. Het eerste stadium is geloof hebben. De eerste stap van dit stadium is geloven in de Sjeik. De manifestatie hiervan is onderwerping aan de Sjeik. Door middel van die onderwerping wordt je arrogantie veranderd in nederigheid; je boosheid en negativiteit veranderen in goedaardigheid en zachtheid. Deze eerste stap is een hele grote stap.